

ה-א א, היתר זריקה שנינו. שמשעה שהיו ראויים לזריקה, כגון שנתקבל הדם בהכשר, אין בהם מעילה [אף על פי שאחר כך

נפסלן], כיון שהיו ראויים לזריקה, כ"זרוק דמי" (111) ופקעי מהם היותם "קדשי ה'", או, היתר אכילה שנינו, שרק אחרי שנזרק

111. כן כתבו התוס'. מפני שהקשו, בשלמא למאן דאמר: היתר אכילה, מובן, מדוע נקראת שעת היתר לכהנים, כי אז מותר לכהנים לאכול, [וכן למאן דאמר היתר שחיטה, מפני שזה מתיר עבודות הכהנים], אבל שעת ראוי לזריקה ["היתר זריקה"], למה נקראת: שעת היתר לכהנים? איזה היתר לכהנים יש אחרי הקבלה לפני הזריקה? על כן, מבארים, שקודם הזריקה, כיון שעומד לזריקה, כזרוק דמי, ונקרא שעת היתר לכהנים, כלומר, ראוי לאכילת כהנים.

ובתחלה סברו התוס', לתלות סברא זו "כל העומד לזרוק כזרוק דמי", במחלוקת רבי שמעון וחכמים [מנחות קא ב, בבא קמא עו ב, ועוד]: רבי שמעון סובר: א) כל אוכלין [מאכלים] האסורים בהנאה, כגון: ערלה וכלאי הכרם, אינם מטמאים טומאת אוכלין, כלומר, אם נטמאו אינם מטמאים. ב) אבל אם היה להם שעת היתר לפני שנאסרו בהנאה, כגון: בשר וחלב, ירד עליהם דין קבלת טומאה, ואפילו נאסרו אחרי כן באיסור הנאה. ג) ובנוטר, דהיינו בשר קודש שנשאר לאחר זמנו, סובר רבי שמעון, שאם לן הבשר לפני זריקה, אינו מטמא טומאת אוכלין, מפני שלא היתה לו שעת היתר. אבל אם לן לאחר זריקה, מטמא, מפני שהיתה לו שעת היתר. ד) ומסקנת הגמרא [שם] היא, שאף אם לא נזרק הדם ב"פועל", אלא שהיה לו שהות עד לשקיעת החמה לזרוק, כ"זרוק דמי", וכאילו היתה לו שעת היתר, ומטמא טומאת אוכלין. אבל אם לא היה לו שהות לזרוק, כגון שנשחט סמוך לשקיעת החמה, ולא עמד להיות ראוי לזריקה, מטמא טומאת אוכלין. וחכמים חולקים עליו, ואינם סוברים "כל

הראוי לזרוק כזרוק דמי". ומסקנת התוס' היא, שאין הכרח לשייך זה לזה. כי, אף רבי שמעון הסובר לגבי טומאת אוכלין ש"כל העומד לזרוק כזרוק דמי", יכול לסבור לגבי מעילה שאינו כזרוק, והטעם, מפני שלגבי מעילה צריך היתר אכילת כהנים בפועל ממש ואז יפקע מהם היותם "קדשי ה'", וכן חכמים מאידך גיסא, יכולים לסבור שרק לגבי טומאת אוכלים צריך שיזרק בפועל ממש, ואז יהיה ראוי לאכילה, כיון שכתבה התורה לגבי טומאת אוכלים [ויקרא יא] "אשר יאכל", מה שאין כן לגבי מעילה, אפשר לומר, שמיד עם היותם ראויים לזריקה פקע מהם היותם "קדשי ה'".

ועיין בקרן אורה המאריך להקשות על התוס'.

סיכום: לספק זה מתי יוצאים קדשי קדשים מידי מעילה, יש שני צדדים, שהם שלשה. או שנאמר שעת תחילת עבודות הכהנים, והיא הנקרא א) היתר שחיטה. או שנאמר שעת היתר אכילת כהנים, והיא אחרי הזריקה הנקרא ב) היתר אכילה, או אפילו לפני כן כזרוק, והיא אחרי הקבלה הנקרא ג) היתר זריקה.

ראה בהערה 152, מדוע נקראת ה"קבלה": היתר זריקה, ולמה לא ה"הולכה".

ביאור דין שעת היתר

למאן דאמר היתר אכילה, הביאור הוא פשוט, כמו שאמרה הגמרא [ז ב] כיון דכהנים אכלי להו, והם ממון כהנים, לכן פקע מהם המעילה. וזה לשון הרמב"ם [תחילת הלכות מעילה] "הואיל והן מותרין למקצת בני אדם ליהנות בהן, כל הנהנה מהן לא מעל".

הדם בהכשר, ונהיו ראויים לאכילת כהנים, יוצאין מידי מעילה⁽¹¹²⁾.

אלא, מפני שכיון שהגיעו לידי תכליתן פקע מהן דין "קדשי ה'", [ועיין שם שמוכיח את סברתו מדברי רבי עקיבא].

ובהבנה פשוטה: הזריקה או השחיטה, אינן פועלות היתר מעילה, אלא, כיון שנעשו העבודות, ממילא פקעה מהן דין מעילה. ולדבריו אפשר לבאר, שדין מעילה הוא, כל זמן שהם מ"קדשי ה'" בלבד, בלי השתתפות חלק כהנים. אבל כשנשחט ויש בכך היתר לעבודות כהנים, ושותפות כל שהוא של כהנים, מפקיעה קדושת מעילה.

כלומר, אם היינו זקוקים שהשחיטה תתיר את המעילה, אין די בשחיטה, הואיל ולא התירה דבר בעצם הקרבן, אלא היא פתיחה לשאר העבודות. אבל, לפי דברי הגר"ח, די שיפקע מהם קדושת היותם "קדשי ה'", והשחיטה, שהיא המערכת את הכהנים בעבודתם בקרבן, היא הגורמת להפקעת קדושת מעילה.

112. נמצאנו למדים, ששעת הזריקה נקראת: "היתר אכילה", כי הזריקה מקדימה את היתר אכילה, ושעת הקבלה נקראת: "היתר זריקה", כי הקבלה מקדימה את היתר הזריקה.

ואם כן, מקשים התוס', על הלשון: "היתר שחיטה", היה לה להגמרא לקראותה: "היתר קבלה", כי השחיטה מקדימה את קבלת הדם.

ותירצו, שהלשון "היתר קבלה", אינה עולה כהוגן, כי אין מושג "היתר קבלה", כיון שאין גם שום איסור לקבל דם פסול, וממילא לא שייך לומר שהשחיטה מתירה את קבלת הדם, אבל שייך לומר "היתר שחיטה", כלומר, שנעשה השחיטה בהכשר.

וכן שייך לומר שהקבלה מתירה את זריקת הדם, מפני שאסור לזרוק דם שנפסל, ונמצא שהקבלה כאשר היתה בכשרות מתירה את זריקת הדם, וכן הזריקה מתירה אכילת כהנים,

אבל מה שכתבו התוס' לבאר את מאן דאמר "היתר זריקה" משום "כל העומד וכולי", צריך ביאור, הלא סוף סוף עדיין לא בא לידי היתר אכילה, ועדיין מ"קדשי ה'" הוא?

ובמיוחד, לפי ביאור התוס' שאינו מדין "כל העומד וכולי", אלא: כיון דעומד ליזרק מיד פקעי "קדשי ה'", ומהי הסברא?

וכן צריך ביאור מה שביארו התוס' למאן דאמר היתר שחיטה, שהשחיטה מתירה עבודת הכהנים, מדוע סגי בהיתר זה? איזה דבר הוציאו מ"קדשי ה'".

והמקדש דוד [חלק א סימן ז אות ה] מבאר: מאן דאמר היתר שחיטה, סובר: בשחיטה "נעשית מצוותו" בכשר, וכל יתר העבודות הם בדם, הילכך, אין מועלין בכשר. ומאן דאמר היתר זריקה, סובר: שהקבלה הוא דין בכל הקרבן, ולא רק בדם, כיון שצריך לקבל דם מהפר כמו שדרשה הגמרא [זבחים כה א] "ולקח דם מהפר", אם כן, עדיין לא נגמרו עבודות הבשר, עד אחרי קבלת הדם, מה שאין כן הזריקה, הוא בדם ולא בכשר. ומאן דאמר היתר אכילה, סובר שמצות זריקה היא גם דין בקרבן ולא רק בדמו.

ביאור זה אינו כדעת התוס' המבארים למאן דאמר היתר זריקה, מטעם "כל העומד לזרוק, כזרוק דמי".

וכן, דבריו אינם תואמים למה שכתבו התוס' [עיין הערה 110, 115] שהשחיטה מתירה את הזריקה, והילכך, אם שחט סמוך לשקיעת החמה, אין לו היתר שחיטה. ולדברי המקדש דוד, ומה בכך? הלא השחיטה גמרה את ההיתר לגבי הבשר?

ונהנה ידועים דברי הגר"ח [ויבואר בדף ז ועיין לעיל הערה 65], שהטעם שקדשי קדשים יוצאים מידי מעילה בשעה שיש להם היתר, אינו מדין שהעבודות מתירות את איסור מעילה,

ופושטת הגמרא⁽¹¹³⁾: חזקיה אמר: היתר שחיטה⁽¹¹⁴⁾ שנינו⁽¹¹⁵⁾. רבי יוחנן אמר: היתר אכילה שנינו.

הגמרא מביאה את משנתנו להקשות על דברי רבי יוחנן, וגם שאינה מדוייקת לדברי חזקיה.

ובלעדי זריקה כשרה, אסור לכהנים לאכול את הבשר.

לקבל את הדם, אף על פי שהוא באמצע השחיטה, מכל מקום, יש היתר להמשך עבודת כהנים? ומה הועילו התוס' בתירוץ?

113. בפירוש המיוחס לרש"י מבאר: למחר, אכן, שאל בר פדא מבר קפרא, וענה לו בר קפרא, ששאלה זו תלויה במחלוקת חזקיה ובר קפרא.

השפת אמת הקשה עוד: איך אפשר לקבל כל הדם קודם גמר השחיטה? אלא ודאי, שכוונת התוס' היא, שקיבל מקצת דם לפני גמר השחיטה, כמה דם שצריך לקיים מצות קבלה וזריקה, וכמות זו של דם אפשר לקבל קודם גמר השחיטה,

ובספר משנת רבי יעקב טוען, שלא יתכן לומר כן, כי בר קפרא היה רבו של רבי יוחנן. וראה שם, ובהגהות הגאון יעב"ץ.

אם כן, תמוה, ומה בכך שקיבל בדרום, וכי אינו יכול לחזור ולקבל יתר הדם בצפון?!

114. לפי השיטה מקובצת גרסינן: וריש לקיש אמר: היתר זריקה.

כלומר, הקושיה היא קושית מה נפשך: אם נפשך לומר ששעת היתר שחיטה היא בתחילת השחיטה, אם כן, קודם שהתחיל לקבל את הדם בדרום, כבר היה היתר שחיטה, ושוב אין מועלין בו,

וכתבו התוס' [ו ב ח א] "למאן דאמר: היתר זריקה", משמע שבגירסתם היה כתוב מאן דאמר הסובר היתר זריקה. ובמסכת יבמות [לג א] משמע שהתוס' גרסו: בר קפרא אומר: היתר זריקה.

ואם היתר שחיטה הוא בגמר השחיטה, מה תירצו התוס' שקבל הדם באמצע, הרי יכול עדיין לקבל בכשרות, אחרי שקלקל וקיבל בדרום? וכתבו התוס' שמותר לקבל את הדם לפני גמר השחיטה.

ומדברי הכסף משנה [פרק ג מהלכות מעילה הלכה א] משמע, שהיה לו גירסא אחרת: חזקיה סב: היתר זריקה.

והתוס' במסכת זבחים [קי א ד"ה ואי] מסופקים אם שחט סימן אחד, ולפני שחיטת סימן השני קיבל וזרק את הדם, האם הקרבן כשר.

115. הקשו התוס': שנינו במשנה: שחט בצפון וקיבל הדם בדרום, לא יצא מידי מעילה. ולמה, הרי היה לו היתר שחיטה, וכבר יצא מידי מעילה?

ונחלקו האחרונים בדבר. האור שמח [פרק ד מהלכות מעשה הקרבנות הלכה ח] מפרש שהם סוברים כדברי התוס' כאן, וספיקם הוא בענין אחר [עיי' שם], והמקדש דוד [שם] והקהלות יעקב [מנחות סימן י'] סוברים, שהתוס' מסופקים האם מותר לקבל את הדם לפני גמר השחיטה.

ומתריצים: לדעת חזקיה הסובר היתר שחיטה, צריך להעמיד את המשנה, שמדובר, שקבל את הדם בדרום בעוד השוחט באמצע השחיטה. נמצא שלא נגמרה השחיטה בהכשר.

הגרי"ז [זבחים כה] מקשה על דברי התוס', מי קידש את הדם? הלא רק עצם מעשה

ודבריהם צריכים ביאור: לשיטת התוס' שלמאן דאמר היתר שחיטה, היינו: היתר לעבודת כהנים, אם כן, משעה שנשחט ומותר

אמר רבי זירא: לא דייקא מתניתין, לא כחזקיה ולא כרבי יוחנן⁽¹¹⁶⁾.

תנן שנינו במשנתנו: איזוהי שהיתה לה היתר לכהנים? שלנה ושנטמאת ושיצאת,

מאי⁽¹¹⁷⁾, מה פירוש "שלנה", האם לאו, דלן הדם, אחרי קבלתו בכלי, ועל כך קתני: אין מועלין בו, כיון שהיה לו היתר לזריקה, ושמע מינה: היתר זריקה שנינו?

כלומר, אם פירוש המשנה הוא שלן הדם ולא נזרק, בודאי קשה על רבי יוחנן הסובר שהקרבן יוצא מידי מעילה רק אם נזרק כמצותו. ולמה אמרה המשנה שקודם

הזריקה כבר יצא מידי מעילה?

ואילו לחזקיה אין סתירה מהמשנה, אבל, מכל מקום, אינה מדוייקת, שהרי אמרה "לן דמה", ולא אמרה חידוש גדול יותר, שתיכף אחרי שנשחט, אפילו אם לא נתקבל הדם בכשרות, אין מועלין בו.

ועל אף שהקושיא היא גם על חזקיה, מכל מקום, עיקר הקושיא היא על רבי יוחנן.

ודחינן: לא! אין הכרח מהמשנה, כי אפשר להעמידה, דלן בשר, אבל דם, כבר איזודריק [נזרק]. משום הכי, הואיל והבשר נפסל אחרי שבא לידי היתר אכילה, לכן קתני,

השחיטה מקדשת את הדם [כמבואר במנחות עז ב ובסוטה יד ב], ואיך מתקדש הדם לפני גמר השחיטה?

והמקדש דוד [סימן ז] מבאר שהתוס' סוברים "ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף", לפיכך מתקדש הדם מתחילת השחיטה. כלומר, כל הדם היוצא והמתקבל בכלי, הוא דם היוצא בגרמת השחיטה, ואם חל דין שחיטה תיכף מתחילת השחיטה, נתקדש בכך הדם. ועיין בקהלות יעקב [שם].

וממשיכים התוס' להקשות קושיא אחרת: שנינו במשנה שחט ביום זורק בלילה, לא יצא מידי מעילה, ואמאי, הרי כבר הותר בשחיטה? וכאן ודאי לא נזרק הדם עד גמר שחיטה!

ומתרצים: לדעת חזקיה, מדובר, ששחט כל כך סמוך לשקיעת החמה, עד שהוצרך לזרוק בלילה, ולפיכך לא התירתה השחיטה את עבודת הכהנים, כמבואר בדף ו א.

בפירוש ב מקשה קושיות התוס' ומוסיף להקשות, ממה שאמרה המשנה "ושקבלו פסולין וזרקו את דמה", הלא כבר נשחט בכשרות, ולמה

מועלין בו. [זו אינה קושית הגמרא בהמשך], וכן הקשה החק נתן והשפת אמת. ומתריך, שמדובר באופן שלא היה בעזרה כהן כשר לקבל הדם.

ואם נצרך לכך תירוץ התוס', יוצא לנו ביאור חדש בכל הסוגיא, שחזקיה הסובר היתר שחיטה, סובר שהשחיטה הכשרה מוציאה מידי מעילה, בתנאי שישנה אפשרות שיבוא לידי זריקה כשרה, אבל, כשאין אפשרות לבוא לידי זריקה כשרה לא מוציאה השחיטה הכשרה מידי מעילה,

הילכך, חזקיה מעמיד המשנה, שחט בצפון וקבל בדרום, שהיה כל כך קרוב לדרום שאי אפשר לקבל אלא בדרום, וכן שחט ביום זורק בלילה, שהיה סמוך לשקיעת החמה, וכן קיבלו פסולים, שבשעת שחיטה לא היה בעזרה כהן כשר.

116. גירסת השיטה מקובצת.

117. גירסת השיטה מקובצת.

שאין מועלין בו (118).

הגמרא ממשכה להוכיח כמאן דאמר היתר זריקה, מהסיפא של המשנה (119).

תנן, שנינו במשנתנו: ואיזו היא שלא היה לה שעת היתר (120) לכהנים? שנשחטה חוץ לזמנה וחוץ למקומה ושקבלו פסולין וזרקו את דמה.

היכי דמי, במה המשנה מדברת? אי דקבלו פסולין או זרקו פסולין, קשה, למה לי תרתני, כלומר, אחד משניהם, או קבלו פסולין או זרקו פסולין, הוא לאו דוקא, ומיותר הוא,

דאם נפסל בקבלה שקיבלו טמא או בעל מום, ולכן לא יצא מידי מעילה, כמאן דאמר היתר זריקה, קשה, למה תנן: או שזרקו פסולין? ואם לא נפסל בקבלה אלא בזריקה, ולכן לא יצא מידי מעילה, כמאן דאמר היתר אכילה, קשה, למה תנן: או שקיבלו פסולין, הלא אפילו אם קיבלו כשרים, גם כן, לא יצא מידי מעילה?

ואין לתרץ ולומר, שהמשנה סוברת כמאן דאמר: היתר אכילה, ובאה לומר "לא זו אף זו", כלומר, לא רק אם קיבלו פסולין, לא

יצא מידי מעילה, אלא אפילו אם קיבלו כשרים, הואיל וזרקו פסולין, לא יצא מידי מעילה,

כי, למאן דאמר היתר אכילה, אין שום נפקא מינה באיזו עבודה נפסל. וכל זמן שלא בא להיתר אכילה, לא יצא מידי מעילה. ולא שייך לומר "לא זו אף זו".

אלא, מדויק המקשן (121), האם לאו, מה שאמרה המשנה דקיבלו פסולין דוקא, הוא מדויק, והקבלה בפסולין היא הגורמת שלא יצא מידי מעילה, ומה שאמרה המשנה "וזרקו את דמה" הוא "לאו דוקא",

אלא, שהמשנה הוכרחה להוסיף "וזרקו את דמה", כי אם היתה אומרת [לפי המקשן, הסובר: היתר זריקה] רק "קבלו פסולין", היה אפשר לטעות ולומר, שנקטה "קבלה", מפני שהיא העבודה הראשונה של הכהנים, ואין הכוונה ל"קבלה" דוקא,

הילכך, הדגישה המשנה ואמרה גם "זריקה", כדי להודיע ש"קבלה" דוקא, ולא מפני שהיא העבודה הראשונה.

ישמע מינה: היתר זריקה (122) שנינו.

דאמר: היתר שחיטה את המשנה. וקושיית הגמרא היא להוכיח שלא כמאן דאמר היתר אכילה.

120. גירסת השיטה מקובצת.

121. לפי המבואר בהערה הבאה, הוא רבי זירא.

122. כן פירשו וגרסו התוס'.

אבל הפירוש המיוחס לרש"י ורבינו גרשום

118. הקשו התוס': ומה סבר המקשן, והלא פשיטא שאפשר לתרץ ולפרש את המשנה, שהבשר לן, ולא הדם?

ותירץ רבינו פריץ: שהמקשן סבר, שכמו שבהמשך המשנה "שקבלו פסולין וזרקו את דמה", מדובר בפסול שאירע בדם, כן גם הרישא. ותירץ לו התרצן, שלא כן הוא, אלא מדובר שהבשר לן.

119. וכבר מבואר [בהערה 115], איך יתרץ מאן

אמרה התורה [ויקרא ו] "זאת תורת החטאת... ואשר יזה מדמה על הבגד... תכבס", כלומר, ואם הוזה מדמה על הבגד, אותו מקום דם הבגד אשר יזה עליה, תכבס במקום קדוש⁽¹²³⁾.

ודרשו חכמים: "אשר יזה" ב"ראוי להזות", דהיינו חטאת כשרה, אבל חטאת פסולה שהוזה מדמה על הבגד, אינו טעון כיבוס⁽¹²⁴⁾.

מתקף ליה רב יוסף: ואי סלקא דעתך, אם עלה על דעתך, שאיכא לפלוני הכי, לחלק כן את לשון המשנה, ולומר שמה שאמרה "קיבלו פסולין", הוא דוקא, משום הקושיא למה אמרה המשנה גם קיבלו פסולין וגם זרקו פסולין,

יש להקשות, הא דתנן, כפילות לשון זו שנינו גם במשנה אחרת, ואיך תתבאר המשנה ההיא?

ובפירוש ב שולל פירוש זה, מפני שרבי זירא מוכיח מהירשא של המשנה כמאן דאמר היתר זריקה, ומסתבר, שכמו כן, הוא רוצה להוכיח מהסיפא של המשנה.

123. רש"י על התורה.

124. כן כתבו התוס' כאן, שדרשה זו, היא ממה שנאמר "אשר יזה", ודרשינן "בראוי להזות". וכן כתב רש"י במסכת זבחים שם. וכן כתב המיוחס לרש"י כאן [על פי גירסת הצאן קדשים]. ואינו מוכרח].

והאמת, שבגמרא שם מבואר דרשה אחרת, ממה שנאמר "מדמה", ודרשינן "ולא דם פסולה". ושם דרשו מ"אשר יזה" למעט דם שניתז מהצואר קודם קבלה, ועדיין אינו ראוי להזות, כיון שלא נתקדש בכלי.

ושם הקשה הרש"ש, למה לי קרא "מדמה", ולא מפסולה, הלא אפשר למעט פסולה, מהפסוק אשר יזה, בראוי להזות.

ותירץ הגרי"ז על קושית הרש"ש, שאינו מספיק ללמוד חטאת פסולה מ"ראוי להזות", כיון שחטאת פסולה בהרבה מקרים דינה הוא שאם עלתה לא תרד. ולכן, לא בכל האופנים נקראת "אינה ראויה להזות", ובאופנים אלו, היה אפשר לומר, שאכן, דמה

והשיטה מקובצת גורסים: היכי דמי אי דקבלוהו פסולין וזרקוהו פסולין, כלומר, שפסולין עשו גם את הקבלה וגם את הזריקה, קשה,

למה לי עד דאיכא תרתי, כלומר, בכדי שלא יצא מידי מעילה, אין צורך שיעשו בו שני פסולין,

אלא לאו, המשנה מדברת דקבלוהו פסולין, ואז לא יצא מידי מעילה, אף על גב שזרקוהו כשרים,

ונדייק, וטעמא דקיבלוהו פסולין וזרקוהו כשרים, לכן לא יצא מידי מעילה, כמאן דאמר היתר זריקה,

הא, אבל, אם קיבלוהו כשרים וזרקוהו פסולים, אין מועלין, אף על פי שלא באו להיתר אכילת כהנים, ושמע מינה: היתר זריקה שנינו.

עד כאן פירושם.

ושני הפירושים דומים בפרט זה דמוכח דהיתר זריקה שנינו.

והנה, בפירוש קדמון, ובפירוש ב, ישנה גירסא אחרת ופירוש אחר בקושית רב זירא.

והוא, שמדייק מלשון המשנה, שבאחד משני האופנים: או בקבלו פסולין וזרקו כשרים, או בקבלו כשרים וזרקו פסולין, אינו יצא מידי מעילה, מפני שהמשנה סוברת היתר אכילה!

רבי זירא, ופירשה: או קיבלו פסולין או זרקו פסולין, היה מוכרח להכריע להלכה איזהו מהן "דוקא" ואיזהו ננקט דרך אגב, כי יש בהכרעה זו נפקא מינה לדינא, מתי יוצא מידי מעילה, האם בקבלה או בזריקה, והכריע רבי זירא, ש"קבלו פסולין" נשנית ב"דוקא", ואילו זרקו נשנית דרך אגב.

אבל לגבי חטאת, אין שום צורך להכריע בדבר, כי בכל אופן שנפסלה החטאת אין דמה טעון כיבוס, הילכך, אפשר לפרש המשנה: או קיבלו פסולין וזרקו כשרים, או קיבלו כשרים וזרקו פסולין, דמה טעון כיבוס,

וקשה, איך אפשר לפרש כן את המשנה, שבאה לחדש שאם קיבלו כשרים וזרקו פסולין, אין דמה טעון כיבוס, ואז משמע, שאך ורק משום שהחטאת נפסלה עתה בזריקה לכן אין דמה טעון כיבוס.

והרי בין כך ובין כך, אין דמה טעון כיבוס מטעם אחר, כיון שכבר נזרק הדם,

קרי כאן, הלא אפשר לקרוא עליה את הפסוק "אשר יזה מדמה", ודרשינן: ולא שכבר הוזה, כלומר, דם שניתז אחרי

ושנינו [זבחים צב א]: חטאת פסולה, אין דמה טעון כיבוס, בין שהיתה לה, מתחילה, שעת הכושר, לזריקה⁽¹²⁵⁾ ואחר כך נפסלה, ובין שלא היתה לה שעת הכושר ונפסלה.

ואי זו היא שהיתה לה שעת הכושר ונפסלה? שלנה, הדם⁽¹²⁶⁾, ושנטמאת או שיצאה.

איזוהי שלא היתה לה שעת הכושר? שנשחטה, במחשבת חוץ למקומה, או חוץ לזמנה, ושקבלו פסולין וזרקו את דמה.

ודנה הגמרא: זה שאמרה המשנה זו "ושקבלו פסולין וזרקו את דמה", היכי דמי, במה מדובר?

אילימא, אם נאמר, כמו שדייקנו על משנתנו לגבי מעילה, דקבלוהו פסולין, וגם זרקו פסולין, הרי קשה, כי האם נדייק: קיבלוהו פסולין וזרקוהו פסולין⁽¹²⁷⁾ הוא, רק אז נאמר הדין דאין דמה טעון כיבוס, הא, אבל, אם קבלוהו כשרים וזרקו כשרים, [או זרקו כשרים]⁽¹²⁸⁾ כלומר, או שקיבלו פסולים וזרקו כשרים, או שקיבלו כשרים וזרקו פסולים, דמה טעון כיבוס?

דבשלמא, המשנה של מעילה, שדייק אותה

פשוט דאין הבגד טעון כיבוס, שהרי כבר הוזה הדם, כמבואר בהמשך הגמרא.

127. גירסת השיטה מקובצת.

128. יש כאן כמה גירסאות וכמה פירושים. מבואר לפי התוס' והשיטה מקובצת, לענ"ד, ולפי גירסת הב"ח.

ובהסתמך על רש"י בהערה 130.

טעון כיבוס, על כן צריכין לדרשה "מדמה" ולא פסולה, ללמדנו שכל חטאות פסולות, אין דמן טעון כיבוס.

125. רש"י שם.

126. כן פירש רש"י שם במסכת זבחים. וראה רש"ש וקרן אורה. ומה שפירש המיוחס לרש"י כאן: הדם או הבשר, צריך עיון גדול, כי אם הדם נזרק כהלכתו, ואחר כך לן הבשר,

זריקתו, אינו טעון כיבוס⁽¹²⁹⁾,

ולאיזה צורך פטרה המשנה מכיבוס, בגלל שהזריקה היתה פסולה? מכל מקום, אף אם הזריקה היתה כשרה, אין טעון כיבוס⁽¹³⁰⁾.

ובשלמא, מה שאמרה המשנה: קיבלו פסולין, יש בכך חידוש, שאם ניתז הדם "לפני" גמר הזריקה [ולא קרינן "אשר יזה", ולא שכבר הוזה], אין דמה טעון כיבוס, אך ורק מפני שהקרבתו כבר נפטלה בפסולה, אבל, לאיזה צורך אמרה המשנה "וזרקו את דמה".

אלא מאי, טעון רב יוסף לרבי זירא, הוכרחת לפרש, שמה שאמרה המשנה "וזרקו את דמה" "לאו דוקא", ובדרך אגב ל"קבלו פסולין",

ה-ב אם כן, **הכי נמי**, גם המשנה של מעילה, מה ששנתה "קבלו פסולין", תפרשנה שהוא "לאו דוקא", ועיקר החידוש הוא "וזרקו פסולין"⁽¹³¹⁾,

כי התנא של משנתנו סובר, "היתר אכילה"!
ואף אם קיבלו כשרין, הואיל וזרקו פסולין,
ולא בא להיתר אכילת כהנים, מועלין בו.

ונדחית הראיה שהביא רבי זירא, שהיתר זריקה שנינו.

אמר רב אסי⁽¹³²⁾: **אם כן**, שבשתי המשניות, כאן במעילה ושם בזבחים, ישנן לשונות כפולות מיותרות, ואחת מהן היא "לאו דוקא", **למה לי למיתני תרתי**, למה נשנו שתיהן בלשונות מיותרות?

בשלמא, אם אחת מהן היא מדוייקת, אז אפשר לומר שהשניה נשנתה בסגנון שווה, כדרכה של המשנה. אבל, אם אמרת ששתיהן "לאו דוקא", קשה, למה נשנו בלשונות מיותרות?

אלא, מסיק רב אסי: **לעולם**, אפשר לומר דמשנת מעילה היא "דוקא"⁽¹³³⁾,

לרש"י: מפני שהמשנה שונה שאר פסולין, חוץ לזמנו וחוץ למקומו, ואגב כל הפסולין נשנית גם קבלו פסולין.

ולפי גירסת השיטה מקובצת בדברי הפירוש המיוחס לרש"י, מסקנת רב יוסף אינה "היתר אכילה", אלא, מסקנתו היא, שאחד משניהם נשנית "לאו דוקא", אלא "אגב" שאר הפסולין. ואין לדייק מהמשנה לא היתר זריקה ולא היתר אכילה.

והמשך הסוגיא לדעת פירוש המיוחס לרש"י יבואר בהערה 133.

132. בפירוש קדמון גרס רב אשי.

133. מבואר על פי תוס'.

129. והטעם כתבו רבינו הלל [פירוש על התורת כהנים פרשת צו פרשה ד פרק ו] והשיטה מקובצת [זבחים לט א אות ד] משום שכבר נעשה מצותו.

130. ושם במסכת זבחים, אכן, מרגיש רש"י בקושיא זו, ומוחק מהמשנה את המלה "וזרקו". ואף שאינו כפי הגמרא כאן וכן הקשה הקרן אורה בעמוד ב, ורב יוסף מדייק למה שנתה המשנה "וזרקו".

ועיין שם בשיטה מקובצת אות ב'.

131. ואם כן, שהמשנה היא לאו דוקא, למה שנתה "קבלו פסולין"?

תירצו רבינו גרשום ופירוש המיוחס